



Drošas uzturēšanas praktiskais pielietojums — veiksmes faktori

Aģentūras ziņojuma kopsavilkums

Levads

Ēkas un būves, kurām netiek veikta regulāra uzturēšana, ar laiku var kļūt nedrošas ne tikai cilvēkiem, kuri tajās strādā, bet arī apkārtējai sabiedrībai. Iekārtas, kuras tiek slikti vai neregulāri apkopotas, var izraisīt nedrošus darba apstākļus to operatoriem un izraisīt riskus arī citiem darbiniekiem. Lai gan uzturēšana ir ļoti svarīga, lai nodrošinātu drošus un veselībai nekaitīgus darba apstākļus un novērstu negadījumus, tomēr arī paši apkopes darbi ir saistīti ar augstu risku.

Katra darba devēja pienākums ir pasargāt darbiniekus no iespējamiem ar darbu saistītiem apdraudējumiem. Ziņojumā "Drošas uzturēšanas praktiskais pielietojums" ir atklāts, ka daudzi Eiropas uzņēmumi, apdrošinātāji un iestādes ir izstrādājuši novatoriskas pieejas, lai novērstu apdraudējumu, kas rodas, veicot uzturēšanas darbus. Pamatojoties uz piemēriem, kas sniegti ziņojumā, šajā faktu lapā ir apkopotu risku novēršanas veiksmes faktori uzturēšanas darbību laikā.

Galvenie veiksmes faktori, novēršot riskus uzturēšanas darbību laikā

Vadības apņēmība un organizācijas drošības kultūra

Vadības apņēmība un drošības kultūra ir ļoti būtiski faktori darba drošībai un veselības aizsardzībai kopumā, it īpaši, veicot apkopes darbus. Vadības apņēmība var būt vissvarīgākais organizācijas drošības kultūras priekšnoteikums. No tās atkarīgi resursi (laiks, cilvēki, finanses), ko piešķir darba drošībai un veselības aizsardzībai, un tā rada augstāku motivāciju darba drošībai un veselības aizsardzībai visā organizācijā.

Darbinieku iesaistīšanās un līdzdalība

Aktīva darbinieku dalība darba drošības un veselības aizsardzības pārvaldībā ir svarīga, lai atbildību par drošību veidotu visos līmeņos un izmantotu darbinieku pašu unikālās zināšanas par savu darbu. Bieži vien tieši viņi zina un var ieteikt praktiskus veidus, kā novērst vai mazināt riskus.

Pareizi veikts riska novērtējums

Pirms jebkādu uzturēšanas darbu veikšanas ir jāveic riska novērtējums. Darbinieki ir jāiesaista sākotnējā riska novērtējumā. Viņiem varētu būt nepieciešams veikt turpmāku novērtējumu darba laikā.

Preventīvi pasākumi saskaņā ar preventīvo hierarhiju

Saskaņā ar riska novērtējuma rezultātiem var apzināt un īstenot preventīvus pasākumus. Ir svarīgi vienmēr piemērot preventīvās hierarhijas principu (novēršana — aizvietošana — tehnoloģija — administratīvā kontrole — individuālo aizsardzības līdzekļu izmantojums).

Preventīvo pasākumu kombinēšana

Preventīvie pasākumi ir efektīvāki, ja tos kombinē. Piemēram, veicot riska novērtēšanu un drošības procedūru un darba drošības sistēmu īstenošanu, galvenokārt ir jāveic arī uzvedības drošības iniciatīvas, apmācības un informēšana.

Drošas darba procedūras un skaidras vadlīnijas uzturēšanas darbiem

Katram uzturēšanas uzdevumam ir jāsaprot labi definēta darba shēma un jānodrošina drošu darba procedūru izskaidrošana un izpratne. Ir jābūt sagatavotām procedūrām neparedzētiem gadījumiem. Kā daļai no darba drošības sistēmas ir jābūt darba apturēšanai gadījumos, kad nākas sastapties ar neparedzētu problēmu vai problēmu, kas pārsniedz personas kompetenci.

Efektīva un nepārtraukta saziņa

Visa būtiskā informācija, kas saistīta ar uzturēšanas darbībām, ir jādara pieejama visām iesaistītajām pusēm. Tas attiecas ne tikai uz darbiniekiem, kuri ir tieši iesaistīti apkopes darbos, bet arī tiem, kurus šie darbi varētu ietekmēt, vai arī tiem, kuri varētu strādāt tuvumā. Ļoti būtiska ir apkopes un ražošanas darbinieku, kā arī dažādu iesaistīto līgumslēdzēju saziņa.

Nepārtraukti uzlabojumi un attīstība

Darba drošības un veselības aizsardzības rezultāti uzturēšanas darbību laikā ir nepārtraukti jāizvērtē un jāuzlabo, pamatojoties uz revīzijām un pārbaudēm, riska novērtējuma rezultātiem, negadījumu, nelaimes gadījumu un bīstamu situāciju izmeklēšanu un atsauksmēm no darbiniekiem, darbuuzņēmējiem un DDVA speciālistiem.

Drošības apmācības

Darbiniekiem, kuri veic uzturēšanas darbus, tostarp darbuuzņēmējiem, ir jābūt kompetentiem savā profesionālās atbildības jomā. Viņiem ir jāapgūst arī darba drošības un veselības aizsardzības mācības, un viņiem ir jābūt informētiem par apdraudējumiem, kas saistīti ar noteiktiem darbiem, kā arī par darba drošības procedūrām. Darba devējiem ar likumu ir noteikts pienākums nodrošināt visiem darbiniekiem, kuriem tas ir vajadzīgs, tostarp pagaidu darbiniekiem un darbuuzņēmējiem, informāciju un mācības darba drošības un veselības aizsardzības jomā.

Uzturēšanas iekļaušana vispārējās darba drošības un veselības aizsardzības pārvaldības sistēmā

Uzturēšanas darbiem un to darba drošības un veselības aizsardzības aspektiem ir jābūt uzņēmuma vispārējās darba drošības un veselības aizsardzības sistēmas neatņemamai daļai, iekļaujot visus iepriekš minētos elementus. Darba drošības pārvaldības sistēma ir nepārtraukti jāattīsta un jāuzlabo.

Profilakse projektējot — apdraudējumu novēršana izstrādes posmā

Viens no labākajiem veidiem, kā novērst un kontrolēt aroda riskus, kas saistīti ar uzturēšanu, ir risināt tos agrīnā posmā, izstrādājot ēku un būvju, darba vides, materiālu un iekārtu (mehānismu un aprīkojumu) projektus.

Ziņojumā "Drošas uzturēšanas praktiskais pielietojums" ir iekļauti vairāki piemēri saistībā ar to, kā uzturēšana ir ņemta vērā projekta izstrādes laikā.

Polijas Nacionālā pētniecības institūta (CIOP-PIB) piemērā veltna iekārtai uzstādīts apturēšanas mehānisms, kurā ietverta automātiska apdraudējumu atklāšanas sistēma, lai novērstu jebkuru neparedzētu iekārtas ieslēgšanos apkopes darbu laikā. Tas, ka projekta izstrādes laikā tika ņemti vērā turpmākie apkopes darbu jautājumi, palīdzēja novērst riskus un mazināt potenciālos ievainojumus iekārtas uzturēšanas vai remonta laikā.

Vēl viens piemērs ir dzinēja apkopes darbnīcu projekts *Air France Industries* Orli lidostā, izmantojot simulācijas rīku, kas palīdzēja apzināt drošības, ergonomikas vai ražošanas problēmas jau projektēšanas posmā.

NedTrain, uzņēmums, kas atrodas Nīderlandē, sadarbībā ar *TNO* īstenoja izmēģinājuma projektu, konstruējot ātrgaitas vilcienu apkopes darbnīcu. Tas piesaistīja dažādas ieinteresētās personas, ar kurām notika arī konsultēšanās. Šī iekļaujošā pieeja veicināja vairākas inovācijas, piemēram, automātisko pacelšanas robota ieviešanu, lai mehāniķiem nebūtu jāceļ liels smagums, un vairākus risinājumus, lai uzlabotu drošību, strādājot lielā augstumā.



© Ar laipnu *Prevent* atļauju.

Pareiza uzturēšana ķīmiskajā rūpniecībā

Veicot apkopi iekārtām un caurulēm, kurās ir bīstamas vielas, ar tehniskiem pasākumiem nav iespējams pilnībā novērst risku nonākt saskarē ar tām. Brīvās zonās vienmēr ir iespējams atrast ķīmisko nogulšņu paliekas. *BASF* rūpnīcā Ludvigshāfenā, Vācijā, ar šķidrām un gāzveida ķīmikālijām ražošanas vienības tiek apgādātas vairāk nekā 2000 km garumā.



© Ar laipnu *BASF Ludvigshāfenā* atļauju.

Lai novērstu nelaimes gadījumus darbā, *BASF* ieviesa virkni drošības pasākumu, tostarp labi definētu darba shēmu, kurā ir iekļauts katrs apkopes darbu posms, sākot no riska novērtējumu (ar pavadzīmes (*Begleitschein*) sistēmu) pirms darbu uzsākšanas līdz cauruļu atkārtotai montāžai procesa beigās. Turklāt vadība aktīvi atbalsta darbinieku un līgumdarbinieku mācības un veicina aktīvu drošības kultūru.

Kopš 2003. gada, kad tikai ieviesta pavadzīmju sistēma, uzturēšanas darbu laikā ir izdevies izvairīties no ievērojamiem bīstamas vielu izraisītiem nelaimes gadījumiem. Kopējais nelaimes gadījumu skaits joprojām ir ievērojami zemāks par vidējo rādītāju ķīmiskajā rūpniecībā.

Konvencionālās termoelektrostacijas kapitālremonts

Lai elektrostacijas varētu darboties nevainojami un efektīvi, tām ir nepieciešama regulāra apkope. Šīs apkopes darbības ir sarežģītas un var būt saistītas ar apdraudējumu darbiniekiem. Beļģijas uzņēmums *Electrabel* ir izstrādājis pārvaldības sistēmu tās Langerlo stacijas kapitālremontam, iekļaujot vispārārtzītas komunikācijas struktūras un visa procesa laikā saskaņojot darba drošības un veselības aizsardzības jautājumus. Kapitālremontā ir iesaistīts liels skaits darbuzņēmēju, un tas izraisa papildu riska faktorus. *Electrabel* ir izstrādājis darbības procedūras darbam ar darbuzņēmējiem, kurās ir ietverti darba drošības un veselības aizsardzības noteikumi, kas līgumslēdzējiem ir jāzina, un visi noteikumi, kas īpaši piemērojami Langerlo stacijai.

Papildu informācija

Viss ziņojums ir pieejams angļu valodā aģentūras tīmekļa vietnē: <http://osha.europa.eu/en/publications/reports/TEWE10003ENC/view>, kur to var lejupielādēt bez maksas.

Šī faktu lapa ir pieejama visās ES valodās: <http://osha.europa.eu/en/publications/factsheets>.

Eiropas Darba drošības un veselības aizsardzības aģentūra

Gran Vía, 33, 48009 Bilbao, SPĀNIJA
Tāl. +34 944794360, Fakss. +34 944794383
E-pasts: information@osha.europa.eu

© Eiropas Darba drošības un veselības aizsardzības aģentūra. Pārpublicēt atļauts tikai ar norādi uz avotu. *Printed in Belgium, 2010*

